

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

**hbo-bacheloropleiding
Communication and Multimedia Design
(CMD)**

voltijd

Hogeschool van Amsterdam

**De kracht van
kennis.**

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Communication and Multimedia Design (CMD)

voltijd

Hogeschool van Amsterdam

CROHO nr. 34092

Hobéon Certificering

Datum

15 april 2019

Auditpanel

Drs. W.G. van Raaijen (voorzitter)

M.C. Stikker

Drs. ing. G.N. Heinrichs

M. Kruijer

D. Boersma (student-auditor)

Secretaris

H.R. van der Made

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	5
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	7
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	21
6.	AANBEVELINGEN	23
BIJLAGE I	Scoretabel	25
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	27
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	31
BIJLAGE IV	Overzicht auditpanel	33

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hogeschool van Amsterdam
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	positief
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Communication and Multimedia Design
registratienummer croho	34092
domein/sector croho	Creative Technologies
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Science (BSc)
aantal studiepunten	240 EC
afstudeerrichtingen	n.v.t.
locatie	Amsterdam
variant	Voltijd
joint programme	n.v.t.
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	12 februari 2019

2. SAMENVATTING

De hbo-bachelor Communication and Multimedia Design (CMD) van Hogeschool van Amsterdam is één van de tien CMD-bacheloropleidingen in Nederland. De CMD-opleidingen leiden op voor uiteenlopende functies in de creatieve sector. Afgestudeerden zijn ontwerpers van digitale interactieve middelen die creatief zijn in het bedenken van (technologische) oplossingen.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De opleiding voldoet op deze standaard zonder meer aan de basiskwaliteit. De beoogde leerresultaten zijn gericht op de beroepsuitoefening van de CMD'er, inhoudelijk stevig verankerd in het (inter)nationale domein waarin de afgestudeerde CMD'er aan de slag gaat en zijn – ook door het eigen werkveld – breed gevalideerd. Voor de niveaubepaling zijn de Dublin Descriptoren gebruikt. Het profiel kent een voor de CMD'er passende gerichtheid op onderzoekend vermogen, die de opleiding op heldere wijze heeft uitgewerkt in de bij de competenties behorende indicatoren.

In haar opleidingsprofiel weet de opleiding zich van andere CMD-opleidingen te onderscheiden door zich te richten op drie CMD-specialismen: interaction design, visual design en front-end development; daarbij stelt zij de mens in zijn context centraal. Ook de keuze voor een op de sterke, regionale creatieve industrie gericht profiel is zeker verklaarbaar, niettemin vraagt de visie van de opleiding op internationalisering en de uitwerking daarvan in de beoogde leerresultaten – zeker tegen de achtergrond van de internationale context waarin de Hogeschool van Amsterdam acteert – nadrukkelijk om aandacht. Dat geldt ook voor een bredere samenstelling van de Opleidingsadviesraad.

Alles afwegend, komt het panel voor Standaard 1 tot het oordeel '**voldoende**'.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Het curriculum kent met een funderings-, profilerings- en afstudeerfase een heldere opbouw en een goede samenhang. Er is veel ruimte voor studenten voor eigen invulling en ontplooiing. Inhoudelijk is het programma dekkend voor de beoogde leerresultaten. De wisselwerking tussen programma en werkveld is aanzienlijk en betekenisvol vormgegeven, de ingezette projecten zijn praktijkrelevant en actueel. Ook de gebruikte literatuur is van niveau en relevant. Onderzoek krijgt geheel in overeenstemming met wat de beoogde leerresultaten veronderstellen en in lijn met de opleidingsvisie op ontwerpen vorm; de relatie met de lectoraten kan de opleiding meer strategisch insteken en ook kan de opleiding haar studenten nadrukkelijker sturen bij het opdoen van internationale ervaring, waartoe binnen de faculteit ruimschoots mogelijkheden bestaan. De studiebegeleiding geeft de opleiding op uitstekende wijze vorm.

Het docententeam is zorgvuldig samengesteld: er is een goede balans tussen werkvelddocenten en vakdocenten; tezamen dekken zij alle voor de opleiding benodigde expertise af. Ook de aanwezige werkervaring is breed, relevant en – bij een substantieel aantal – nog zeer actueel. Professionalisering behoort tot de cultuur van de opleiding. Studenten vinden hun docenten zeer benaderbaar en zijn op alle aspecten – ook de didactische – zeer te spreken over de kwaliteit van hun docenten.

De opleiding heeft aandacht voor studenten met een functiebeperking. De opleidingsspecifieke voorzieningen zijn up-to-date en zonder meer passend voor een CMD-opleiding. De centrale Medialounge bevordert de dynamiek en de community-vorming.

Met name de fraaie opbouw en cohesie in het programma, de mogelijkheden tot eigen invulling en profilering door studenten, het bovengemiddeld stevige docentencorps en de goed geoutilleerde fysieke leeromgeving van de opleiding, brengen het panel op Standaard 2 tot het oordeel '**goed**'.

Standaard 3. Toetsing

De opleiding heeft een 'toetsgebouw' ontworpen dat voorziet in valide, betrouwbare en – voor studenten – transparante toetsen. Het toetsplan is helder, sluit goed aan op het centrale toetsbeleid en is uitgewerkt in een toetsprogramma met passende toetsvormen. Er is sprake van een verschuiving naar meer formatief toetsen en holistisch beoordelen, hetgeen prima past bij een ontwerpopleiding.

Het beoordelingstraject voor het afstuderen (stage en afstudeerdossier) heeft de opleiding zorgvuldig vormgegeven, zodat zij hiermee daadwerkelijk de realisatie van alle beoogde leerresultaten kan vaststellen.

De examencommissie hanteert een borgingsagenda die ertoe doet en kalibreert met andere examencommissies binnen de faculteit; de toetscommissie handelt in hoge mate proactief en stimuleert het kwaliteitsbewustzijn ten aanzien van het toetsen en beoordelen onder de examinatoren. Studenten zijn lovend over de wijze waarop zij worden getoetst.

Hoewel het panel bij het screenen van beoordelingsformulieren op een aantal punten omissies aantroef en de hygiëne bij het invullen van beoordelingen transparanter moet en beter kan, komt het met name vanwege het goed doordachte toetsprogramma, de rolbewuste examencommissie en de proactief handelende toetscommissie in zijn afweging bij Standaard 3 tot het oordeel '**goed**'.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

Het panel vond alle eindwerken aan de maat, maar miste in veel van de *design rationales* de kritische blik, c.q. een '*reality check*' op de geboden oplossing voor het vraagstuk van de klant. Ook zag het relatief weinig onderzoek naar de technische haalbaarheid van geboden oplossingen en leek de inkadering van de opdracht nogal laat in het proces te gebeuren, waardoor de haalbaarheid ervan onder druk komt te staan. Werkveld en alumni zijn tevreden over het niveau van de afgestudeerden, maar vinden ook dat studenten zich meer zouden moeten kunnen specialiseren. De realisatie van de beoogde leerresultaten vindt het panel beantwoorden aan de criteria van basiskwaliteit, waarmee het Standaard 4 kwalificeert als '**voldoende**'.

Algemene conclusie:

Het panel heeft alle vertrouwen in wat de opleiding benoemt als 'The Next Step', waarbij een bredere, meer strategisch ingestoken Opleidingsadviesraad en het concreet vormgeven van en keuzes maken in het onderwerp 'internationalisering' aandacht mogen krijgen.

Met het oordeel 'voldoende' voor de Standaarden 1 en 4 en een 'goed' voor de Standaarden 2 en 3, beoordeelt het panel de opleiding volgens de beslisregels van de NVAO als '**voldoende**'.

Het panel adviseert de NVAO dan ook om de Bachelor Communication and Multimedia Design van de Hogeschool van Amsterdam te accrediteren voor een periode van zes (6) jaar.

Na instemming van de panelleden is dit rapport vastgesteld door de voorzitter te Den Haag op 15 april 2019.

3. INLEIDING

De bacheloropleiding CMD van de Hogeschool van Amsterdam wordt beoordeeld in clusterverband, waarvan 9 CMD-bacheloropleidingen deel uitmaken. De Amsterdamse CMD-opleiding, die ten tijde van de audit 1435 studenten telt, is aangesloten bij het INCMD, het landelijk overleg van CMD-opleidingen.

De opleiding CMD maakt deel uit van de Faculteit Digitale Media en Creatieve Industrie (FDMI) van Hogeschool Amsterdam. De faculteit herbergt vijf voltijdse, drie deeltijdse en twee masteropleidingen, naast de bachelor CMD zijn dat o.m. opleidingen in Communicatie, Creative Business, HBO-ICT, AMFI en de masters Fashion Enterprise Creation en Digital Design.

CMD Amsterdam positioneert zich in het domein van het Digital Interactive Design en is een bachelor ontwerpopleiding op het gebied van digitale interactieve producten en diensten waarin de mens en haar context centraal staan. Studenten onderzoeken, bedenken en maken betekenisvolle interactieve producten en diensten voor interactie tussen mens-machine, mens-mens en machine-machine. Te denken valt aan interfaces, websites, apps, robots en interactieve installaties. CMD'ers betrekken de wensen, behoeften en eigenschappen van gebruikers bij het ontwerpproces. Ze ontwikkelen oplossingen voor organisaties en zoeken antwoorden op maatschappelijke vraagstukken. De student moet daarvoor kunnen ontwerpen, programmeren en vormgeven. Hij werkt veelvuldig in teamverband aan projecten en leert keuzes maken voor zijn ontwerp.

De vakinhoudelijke basis van de voltijdse studenten van de CMD-bachelor van Hogeschool Amsterdam is voor alle studenten dezelfde. Op dit fundament is het mogelijk te specialiseren in: interaction design, visual interface design en front-end development. Omdat de context belangrijk is bij het ontwerpproces, verwerft de student gedurende zijn studie zijn competenties aan de hand van projecten in diverse omgevingen.

Verbeteracties na de vorige accreditatie

De belangrijkste aanbevelingen van het panel dat in 2013 de accreditatieaudit uitvoerde, waren:

- het aanbrengen van *evenwicht in het curriculum tussen het 'maken' en het 'denken'*, zodat er een consequente lijn loopt van reflectie en theorievorming naar onderzoek, concept en realisatie. In het verlengde hiervan, gaf het toenmalige panel het advies om bij het afstuderen de producten die de studenten ontwerpen en realiseren een meer prominente rol te geven, met behoud van de aanwezige kwaliteit in onderzoek, theorie en taalvaardigheid;
- de *internationale dimensie* meer bij de opleidingsvisie te betrekken en deze consequent uit te werken in het opleidingsprogramma;
- het vastleggen van feedback, ook bij mondelinge presentaties en het aanpassen van de beoordelingsformulieren bij het afstuderen, zodat een meer *kwalitatieve beoordeling* afgedwongen wordt.

In haar Zelfevaluatie meldt de opleiding dat het toenmalige panel een verschuiving in de onderzoekaankpak constateerde, die zij zelf nog niet had signaleerd: de opleiding ging teveel richting 'academisch onderzoek' in plaats van 'ontwerpgericht onderzoek'. Dat heeft de opleiding de afgelopen jaren gecorrigeerd door haar studenten stelselmatig te trainen in toegepast onderzoek voor hun ontwerpproces. Ook heeft de opleiding de eigen visie op ontwerpen, onderwijs en onderzoek verdiept en verder uitgewerkt. De revisie van beoordelingsformulieren is ten tijde van de audit nog in volle gang.

Het accreditatiepanel heeft de verbeterpunten uit de vorige audit betrokken bij het beoordelen van de Bachelor CMD van Hogeschool Amsterdam in haar huidige vorm.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

De CMD-bacheloropleiding leidt op tot zogenoemde T-shaped ontwerpers: Human-Centred Digital Interactive Designers. Ontwerpen beschouwt de opleiding volgens haar visiedocument als 'een activiteit waar al samenwerkend oplossingen voor echte vraagstukken worden gerealiseerd'. Dit doen zij in een iteratief proces, waarin zij oplossingen voortdurend valideren en verbeteren. Digitaal interactief ontwerpen kent voor de opleiding drie hoofdonderdelen: interaction design, visual design en techniek (m.n. front-end development). Afgestudeerden komen terecht in de creatieve industrie, binnen de zakelijke dienstverlening en op communicatieafdelingen van *profit* en *not-for-profit* organisaties; ook starten zij eigen ondernemingen of gaan ze aan de slag als ZZP'er.

Nieuwe functie(titels) en specialismen komen in het CMD-domein veelvuldig voor. In het huidige 'speelveld' van de creatieve technologie hebben afgestudeerden van de opleiding functietitels als UX-Designer, Visual Designer, Web Designer, Creative Developer en Front-end Developer, Conceptontwikkelaar of Projectmanager.

1. Begrijpen en kaderen	
2. Conceptualiseren	
3. Verbeelden en maken	
4. Evalueren	De opleiding baseert haar opleidingsprofiel op het recent (2018) vernieuwde landelijke CMD-profiel. Dit profiel benoemt vier beroepsspecifieke competenties (1 t/m 4, zie fig. 1), die het iteratieve ontwerpproces representeren, en vijf generieke (5 t/m 9).
5. Multidisciplinair samenwerken	In het herontwikkelingsproces van het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel (i) is een internationale vergelijking gemaakt met verwante opleidingen, (ii) zijn de internationale ontwikkelingen in het domein betrokken, (iii) is de BoKS geactualiseerd, (iv) is een koppeling tot stand gebracht met de Dublin Descriptoren voor het bachelor-niveau en (v) heeft een brede validatie door het werkveld plaatsgevonden.
6. Manifesteren en presenteren	
7. Initieren organiseren en regisseren	
8. Ontwikkelen en reflecteren	
9. Onderzoeken	

Figuur 1 – Competentieprofiel CMD Amsterdam

De opleiding heeft de landelijke set eindcompetenties geconcretiseerd in eigen gedragsindicatoren en hanteert deze als de door haar beoogde leerresultaten. In de set eindcompetenties en met name in de zelf geformuleerde gedragsindicatoren ziet het panel een toereikende verwoording van het streven van de opleiding om studenten op te leiden die in een coöperatieve omgeving en in een iteratief proces complexe ontwerpen kunnen realiseren. Daarmee zijn de beoogde leerresultaten van de opleiding voldoende richtinggevend voor het programma.

De beoogde leerresultaten bevatten (ook landelijk) een expliciete focus op inter- en multidisciplinaire samenwerking; door de opleiding vertaald als 'het vermogen om in heterogene groepen te werken, de verschillende kwaliteiten van teamleden te onderkennen en de taakverdeling daarop af te stemmen.' Waar sommige van de zusteropleidingen deze eindkwalificatie ook hebben geconcretiseerd naar 'internationale samenwerking' en 'interculturele communicatievaardigheden' blijft dit in de beoogde leerresultaten van CMD-Amsterdam onuitgewerkt, hoewel zij interculturele communicatie en 'cultural agility' wel benoemt in haar Body of Knowledge & Skills. Gelet op de internationale context waarin de hogeschool, en zeker ook CMD, opereert zou dit aspect, naar het oordeel van het panel, een stevigere plek in de beoogde leerresultaten verdienen.

'Onderzoeken' behoort tot de generieke CMD-competenties, die door de opleiding in een viertal gedragsindicatoren is vertaald en goed aansluiten op de vier functies van onderzoek in het hbo, als beschreven door Andriessen c.s. Het toepassen van onderzoekresultaten in een ontwerp of het ontwerpvak, het zelf kunnen uitvoeren van ontwerpgericht onderzoek (methodisch ondersteund door o.m. het CMD Methods Pack) en de ontwikkeling van de onderzoekende houding van de student, maken hier deel van uit.

De opleiding kent een Opleidingsadviesraad (OAR), waarin de creatieve industrie uit de omgeving van Amsterdam is vertegenwoordigd. Grote *not-for-profit* en publieke organisaties ontbreken erin. Het panel vindt een herkenbare vertegenwoordiging in de OAR van non-profit organisaties op zijn plaats.

Naast de reguliere inbreng van de adviesraadleden in de doorontwikkeling van het CMD-curriculum – zoals ook blijkt uit gespreksverslagen van bijeenkomsten – heeft de Amsterdamse Opleidingsadviesraad ook een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van het recente landelijke INCMD-competentieprofiel en daarmee aan de validering van het beroeps- en opleidingsprofiel.

Weging en Oordeel

De opleiding voldoet op deze standaard zonder meer aan de basiskwaliteit. De beoogde leerresultaten zijn gericht op de beroepsuitoefening van de CMD'er, inhoudelijk stevig verankerd in het (inter)nationale domein waarin de afgestudeerde CMD'er aan de slag gaat en zijn – ook door het eigen werkveld – breed gevalideerd. Voor de niveaubepaling zijn de Dublin Descriptoren gebruikt. Het profiel kent een voor de CMD'er passende gerichtheid op onderzoekend vermogen, die de opleiding op heldere wijze heeft uitgewerkt in de bij de competenties behorende indicatoren.

In haar opleidingsprofiel weet de opleiding zich van andere CMD-opleidingen te onderscheiden door zich te richten op drie CMD-specialismen: interaction design, visual design en front-end development; daarbij stelt zij de mens in zijn context centraal. Ook de keuze voor een op de sterke, regionale creatieve industrie gericht profiel is zeker verklaarbaar, niettemin vraagt de visie van de opleiding op internationalisering en de uitwerking daarvan in de beoogde leerresultaten – zeker tegen de achtergrond van de internationale context waarin de Hogeschool van Amsterdam acteert – nadrukkelijk om aandacht. Dat geldt ook voor een bredere samenstelling van de Opleidingsadviesraad.

Alles afwegend, komt het panel voor Standaard 1 tot het oordeel '**voldoende**'.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*). Opleidingsspecifieke voorzieningen worden beoordeeld, tenzij het gaat om instellingsbrede voorzieningen waarover bij de ITK al is gerapporteerd.

Bevindingen

Inhoud en vormgeving programma

De eerste anderhalf jaar wordt het brede fundament van de T-shaped professional gelegd en krijgen alle studenten hetzelfde programma. Daarin wordt de basiskennis aangebracht op het gebied van interactie, techniek, vormgeving en ontwerpen. Naast deze vakken zijn er projecten. Ter afronding van de funderingsfase vindt een formatief assessment plaats. Dit is een reflectiegesprek, waarin de student zich presenteert als CMD-ontwerper. Dit reflectiegesprek faciliteert ook het keuzeproces van de student voor het vervolg van de studie. De inhoud van de gemeenschappelijke anderhalf jaar fundering is weergegeven in figuur 2.

Fundament (1,5 jaar)						
Propedeuse	CMD aan (1EC)	Project 1, individueel (5EC)	Internetstandaarden (3EC)	Content (3EC)	Vormgeving (3EC)	
	Project 1, team (5EC)		Human computer Interaction (3EC)	User Centered Design (3EC)	Ontwerp-geschiedenis (3EC)	Professionalisering (1EC)
	Project 2, individueel (5EC)		Web Applicaties (3EC)	New Product Development (3EC)	Visual Interface Design (3EC)	Studieregie (1EC)
	Project 2, team (5EC)		Human computer Interaction (3EC)	User Centered Design (3EC)	Ontwerpgeschiedenis	Formatief assessment (1EC)
	Project: web (5EC)		Front-End Development (3EC)	Vormgeving 2 (3EC)	Design Patterns (3EC)	Studieregie (1EC)
	Project: Beyond (5EC)		Ubicomp (3EC)	Content delivery (3EC)	Ontwerponderzoek (3EC)	Studieregie (1EC)
	Jaar 2					

Fig. 2 – Gemeenschappelijke fundering

Vanaf het tweede semester van het tweede studiejaar heeft de student 2,5 jaar lang keuzemogelijkheden, waarmee hij zijn eigen CMD-profiel kan vormgeven. Zo kan hij in derde blok van het tweede jaar kiezen uit vier verschillende projecten waarin hij de in de fundering opgedane kennis en vaardigheden op een hoger niveau van complexiteit en zelfstandigheid dan in het eerste jaar kan toepassen en verdiepen. Bij de profileringsprojecten zijn de vakken die worden gegeven direct ondersteunend aan de uitvoering van de projecten.

De projecten sluiten aan op de inhoudelijke 'lijnen' die ook al in de eerste anderhalf jaar door het programma lopen en voor de opleiding de drie hoofdactiviteiten van het digitaal interactief ontwerpen omvatten: interaction design, visual design en techniek (front-end development),

alsook de context waarbinnen de student ontwerpt. Ook de kern van de opleiding ('Human Centered Design') is goed in de opdrachten terug te zien.

In de projecten, waarvan het panel tijdens de audit een aantal voorbeelden kreeg gepresenteerd, is gedurende de opleiding sprake van een toename in complexiteit. Dit gebeurt door uitbreiding van het aantal belanghebbenden en/of de toepassing van nieuwe technologieën. Ook worden de vraagstukken waarvoor de student – al dan niet in teamverband – oplossingen moet ontwerpen complexer en moet hij in ieder volgend project meer zelfstandigheid tonen.

Om deze toenemende complexiteit en zelfstandigheid vorm te geven, hanteert de opleiding bij het ontwerpen van projectopdrachten een matrix, waarin de verschillende studiefasen zijn verbonden met een achttal dimensies die de mate van complexiteit en zelfstandigheid bepalen. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om de aard van het probleem en de ontwerpuitdaging (gegeven, aangereikt of zelfbepaald n.a.v. onderzoek).

In het laatste blok van het tweede jaar doet de student een korte stage van acht tot tien weken, waarbij hij minimaal vier dagen per week werkzaam is in een externe organisatie. De student loopt mee met de normale werkzaamheden binnen het bedrijf en verricht daarin taken als het ontwikkelen van een demo-applicatie, het doen van onderzoek, een concept visualiseren of projectmanagement uitvoeren. De bedoeling van deze korte stage is dat de student zich oriënteert op een van de beroepsrollen: content manager, front-end developer, visual designer of interaction designer.

Naast de vakinhoudelijke keuzeruimte, biedt het programma ook gelegenheid voor professionalisering en zogenoemde 'studieregiepunten' (SRP). Professionalisering betreft algemene studievaardigheden, zoals plannen, (jenzelf) presenteren, lees- en schrijfvaardigheid NL/EN, ondernemerschap, projectmanagement en SRP gaat de eerste anderhalf jaar over specifieke CMD kennis- en vaardigheidsgebieden, zoals Tools, Fotografie, Typografie, etc. Ouderejaarsstudenten verdienen SRP door bijv. deel te nemen aan commissies, student-assistentenschappen, Sportdag, Hackaton of door een eigen plan ter goedkeuring in te dienen. Het panel vindt deze opzet fraai en ruimte bieden aan studenten voor individuele ontwikkeling.

In het eerste semester van het derde jaar heeft de student de keuze uit vier thema's; in het daaropvolgende semester kiest hij twee opleidingseigen minoren, kan hij – binnen kaders – selecteren uit het minorenaanbod binnen de Hogeschool of uit het aanbod van een buitenlandse partnerinstelling kiezen. De verdiepende minoren die de opleiding zelf aanbiedt zijn de minoren UX, Web, Design Research en Visual Interface Design. Ter verbreding van zijn studie kan hij kiezen uit de CMD-minoren Design Thinking & Doing, Makerslab en Applied Game Design. De student dient zijn minorkeuze buiten de eigen opleiding voor te leggen aan de examencommissie.

In de eerste helft van het vierde jaar loopt de student het gehele semester stage, die in volgorde gewisseld kan worden met de minorperiode. Aan het einde van de stage, waarin alle competenties aan bod komen, vindt sinds 2018-2019 een summatieve beoordeling plaats, waarin uitsluitend de competentie Multidisciplinair Samenwerken op het eindniveau wordt getoetst. In de tweede helft van het vierde jaar studeert de student af op een project van 30EC, de zogenoemde Meesterproef. Hiermee beoordeelt de opleiding de andere 8 competenties op eindniveau. Vaak gaan studenten aan de slag met een vraagstuk dat zij in hun stage zijn tegengekomen, maar dit hoeft niet per se. Een beperkt aantal studenten studeert of op een product of dienst voor het eigen bedrijf. De profileringsfase en de afstudeerfase van het programma zijn weergegeven in figuur 3.

Profilering						
Jaar 2	Projectkeuze uit (15EC):	Project: Tech	Project: Visual	Project: Interaction	Project: Concept	Blok 3
		Korte stage				
Jaar 3	Themasemester keuze uit (30EC):	Redesigning the Experience		Behavioural Design		Blok 1
		Designing for Emerging Technologies		Information Design		Blok 2
	Minor keuze uit (30EC):	Visual Interface Design		Applied Game Design		Blok 3
		Webdevelopment		Makers Lab		
		User Experience Design		Designing User Research		Blok 4
		Design Thinkin & Doing		Ander minor binnen HvA of in buitenland		
Jaar 4	Lange stage (30EC)					Blok 1
						Blok 2
Afstuderen						
	Afstudeerproject (30EC)					Blok 3
						Blok 4

Fig. 3 – profilering en afstuderen

Ten tijde van de audit is de curriculumcommissie bezig om op basis van het nieuwe competentieprofiel na te gaan of de competenties op een dekkende wijze aan bod komen in het curriculum. Bij overlap of lacunes zullen deze planmatig worden ondervangen. Het panel zag als onderdeel van de audit een overzicht waarin de programmaonderdelen op dekkende wijze zijn verbonden met de beoogde leerresultaten.

Wisselwerking werkveld

Afgezien van het substantieel aantal docenten dat werkzaam is in het werkveld en/of er relaties in onderhoudt, waardoor docenten hun lessen rechtstreeks aan praktijkervaring kunnen relateren, werken studenten in verschillende projecten samen met partijen, c.q. opdrachtgevers uit het werkveld. Het panel hoorde en zag daarvan bij de presentaties van studentenwerk en tijdens enkele gesprekssessies aansprekende voorbeelden, zoals een project rondom het herontwerpen van de reizigerservaring bij de Noord/Zuidlijn; of het 'Sensory Moving Image Archive' voor de Gemeente Amsterdam, een project over het zoeken door beeldmateriaal op basis van de sensorische kwaliteit van beelden. De opleiding scoort relatief hoog (NSE 2018;3,77) waar het gaat om de praktijkgerichtheid, maar – zo vinden studenten – het contact met de beroepspraktijk, bijvoorbeeld voor wat betreft gastdocenten en opdrachten voor derden, kan nog worden verstevigd (NSE 2018; 3,24). Het panel constateert overigens op basis van inhoud en inrichting van het curriculum – met onder andere twee stages en diverse projecten met echte opdrachtgevers – en wat het hoorde en zag tijdens de audit dat de verbinding tussen opleiding en praktijk stevig en betekenisvol is.

Onderzoek

Op basis van hetgeen het panel zag van de inhoud van het curriculum en de projectopdrachten, kan worden geconcludeerd dat het doen van onderzoek en het gebruiken van onderzoek om tot adequate ontwerpen te komen, stevig in het curriculum is verankerd. In aanvulling hierop kreeg het panel tijdens de audit een uitgebreide presentatie over de visie die de opleiding in de achterliggende periode (sinds de vorige audit, zie Inleiding) heeft doorontwikkeld op de rol en functie van praktijkgericht (ontwerpgericht) onderzoek binnen de CMD-opleiding. Het panel vond de inhoud van de presentatie getuigen van een doorwrocht denkproces van het docententeam, waarvan de uitkomsten bovendien goed aansluiten op de visie die de opleiding heeft op ontwerpen als iteratief proces; onderzoek vormt hierbij – in alle fasen van het ontwerpproces – een integraal bestanddeel.

Onderzoek is dan ook bij voorkeur geen 'los' vak – hoewel in het tweede jaar wel 'Ontwerponderzoek' en 'Evidence Based Design' staan geprogrammeerd – of een 'lijn' in het programma, maar staat altijd ten dienste van het ontwerp en is een vast element van het onderwijs en de projecten. De doorvertaling hiervan zag het panel bijvoorbeeld in de inhoudsbeschrijving van de projecten van het themasemester in jaar 3 en de producten die eruit voortkomen. Bovendien kreeg het panel tijdens de audit een toelichting op het derdejaars Themaproject *Redesign the experience*, waarbij studenten – tot grote tevredenheid van hun opdrachtgevers (o.a. Vervoersregio Amsterdam i.s.m. het lectoraat Urban Analytics van de HvA) een nieuwe gebruikerservaring ontwierpen voor een metrostation aan de Noord-Zuidlijn.

In het kader van het verbreden van het onderzoek-methodologisch repertoire van de studenten, heeft de opleiding samen met de Hogeschool Arnhem-Nijmegen een set kaarten ontworpen (CMD Methods Pack) die studenten o.m. moet helpen bij de keuze voor een adequate ontwerpgerichte onderzoekaankpak. Ook kunnen zij hiermee hun onderzoekresultaten ordenen en presenteren, en hun concept of product testen. Iedere student ontvangt deze set kaarten aan het begin van het tweede jaar om hem vervolgens de gehele verdere studie te gebruiken, ook tijdens het afstudeerproject. Studenten vertelden het panel dat zij er veelvuldig mee werken en hun creativiteit erdoor is versterkt.

Voorafgaand aan hun afstudeerproject doen studenten een online opfriscursus in afstudeervaardigheden, die zij zelfstandig volgen; ook hierin is het uitvoeren van onderzoek, binnen de CMD-opleiding dus meestal gericht op '*research for design*', een belangrijk element. De kwaliteit die de opleiding biedt op het gebied van praktijkgericht onderzoek, waaronder Methoden en Technieken van Onderzoek, beoordelen studenten in de NSE met een 3,64. Dat is boven het landelijk gemiddelde. Het panel vindt dat onderzoek – in lijn met wat de leerresultaten beogen – stevig en op een passende wijze in het curriculum is verankerd.

Wel merkt het panel op dat de wijze waarop de lectoraten van de Kenniscentra FDMCI en Techniek met de opleiding verbonden zijn, voor verbetering vatbaar is. De opleiding ervaart, bij monde van de opleidingsmanager, de relatie als 'gecompliceerd' en niet vanuit strategische keuzes vormgegeven. Iets wat de opleiding in het kader van het curriculumonderdeel 'Design Ethiek' wel van plan is te realiseren. De huidige verbinding met lectoraten komt doorgaans tot stand door individuele initiatieven van docenten. Het panel vindt dit, met de opleiding, een aandachtspunt.

Internationalisering/mobiliteit

In lijn met wat de opleiding bij de door haar beoogde leerresultaten op dit punt benoemt, is de internationale dimensie binnen het programma congruent hiermee en feitelijk beperkt. Dit verbaast het panel enigszins, gelet ook op de al door het vorige panel gedane observatie (zie Inleiding) en de bij uitstek internationale context waarin hogeschool en opleiding opereren. De opleiding erkent het belang van internationalisering, waarin studenten/ afgestudeerden steeds vaker werken aan internationale projecten met collega's uit verschillende landen, maar lijkt het initiatief om internationale ervaring op te doen vooral bij de studenten te leggen.

Feitelijk zijn er voor studenten - via het International Office van de faculteit - behoorlijk wat mogelijkheden om zich internationaal te oriënteren. Ook werkt CMD samen met negentien internationale partnerscholen waarvan twaalf binnen en zeven buiten Europa in o.a. Australië, Canada en Zuid-Korea. Studenten kunnen bij deze internationale partnerscholen in hun derde studiejaar, binnen het minorprogramma, een half jaar in het buitenland studeren. Ook stages en afstudeerprojecten kunnen studenten in het buitenland doen.

In het tweede studiejaar is er het internationale project Design Across Borders, dat uitgevoerd wordt met een van de partnerinstellingen. Vorig jaar was dit bijvoorbeeld de partnerschool Copenhagen School of Design & Technology.

Doel van het project is om studenten kennis te laten maken met verschillen in (ontwerp)culturen. Fysieke uitwisseling is onderdeel van het project.

De opleiding biedt zelf drie Engelstalige minoren aan waar ook internationale studenten zich voor kunnen aanmelden, zodat er binnen deze minoren een internationaal samenwerkingsklimaat kan ontstaan. Tevens kunnen studenten deelnemen aan verschillende internationale events en symposia. De internationale mobiliteit van studenten in studiejaar 2017 – 2018 was beperkt en bestond uit veertien inkomende en tien uitgaande studenten. Studenten beoordelen het internationaliseringsaspect binnen de opleiding als nog te gering (NSE 2018, 2,92), hetgeen ook tijdens de audit door enkele studenten wordt bevestigd. Het panel vindt dat de opleiding zich op dit gebied actiever zou moeten opstellen.

Aansluiting vooropleiding

In haar Studiegids formuleert de opleiding de toelatingseisen voor het programma. Deze bevatten de gebruikelijke criteria voor toelating tot een hbo-bachelor, te weten mbo-4 en havo/vwo; voor het havo-profiel Cultuur en Maatschappij geldt het vak wiskunde A of B als een nadere vooropleidingseis. Eenmaal toegelaten, focust de opleiding in de eerste fase van de studie op het binden van de studenten. Zij maken uitgebreid kennis met hun groepsgenoten en hun Studieloopbaancoach (SLC); studenten worden vertrouwd gemaakt met hun omgeving en gezamenlijke activiteiten zorgen voor groepsbinding. Dat dit lukt, blijkt niet alleen uit wat studenten tijdens de audit over hun opleiding zeggen, maar ook uit de NSE 2018, waar de sfeer binnen de opleiding kan rekenen op een waardering van 4,49.

In het keuzep proces na de funderingsfase is er de SLC-docent, die vanaf het tweede jaar tot het einde van de studie met de student verbonden blijft. Naar mate de opleiding vordert is de begeleiding vraaggestuurd, in tegenstelling tot de eerste anderhalf jaar van de studie waarin klassikale bijeenkomsten zijn ingeroosterd, waarin studenten worden begeleid in proactief handelen, verantwoordelijkheid nemen, in innovatief en flexibel zijn en in kwaliteitsbewustzijn ontwikkelen. Ten tijde van de audit voeren docenten van de opleiding met elkaar het discours over de wijze waarop de methodiek van 'krachtgericht coachen' breed en systematisch kan worden ingezet. Het panel vindt dat de opleiding de studiebegeleiding op een uitstekende wijze heeft ingericht, passend bij het opleiden van hbo-professionals. Zowel de kwaliteit van de begeleiding als toegankelijkheid ervan krijgen in de NSE 2018 dan ook een goede waardering.

Het panel heeft vastgesteld dat de opleiding literatuur inzet die actueel en relevant is, en bovendien passend voor het bachelorniveau. In het curriculum is op een aantal momenten aandacht voor nieuwe technologieën, waarmee docenten en studenten experimenteren. In een aantal gevallen, wanneer technologieën relevant en van toegevoegde waarde blijken te zijn voor het CMD-domein, integreert de opleiding de technieken in het programma. Zo is er het derdejaarsproject *Emerging Technologies* waarin de opleiding aandacht besteedt aan Virtual Reality, Artificial Intelligence en Internet of Things. Het panel vindt dat de opleiding oog heeft voor actuele ontwikkelingen en relevante literatuur inzet.

Docententeam

Docenten van de Amsterdamse CMD-opleiding hebben een uiteenlopende achtergrond, o.a. in Artificial intelligence, filosofie, kunst, media en cultuur, psychologie, informatie & communicatie technologie, interaction design en techniek; stuk voor stuk deskundigheden die aansluiten op het domein van Communication and Multimedia Design. Ook hun werkervaring is breed en altijd gerelateerd aan een van de kernelementen van CMD: vormgeving, interactie, onderzoek of context. De opleiding streeft ernaar om ook de culturele diversiteit binnen het docententeam te versterken, passend bij de diversiteit van de studentenpopulatie en de metropool Amsterdam. Het panel vindt dit een goede zaak.

De opleiding probeert een balans aan te brengen tussen docenten met een grotere aanstelling en zij die een baan in het werkveld combineren met lesgeven, waardoor de wisselwerking met het werkveld wordt versterkt en nieuwe ontwikkelingen in het onderwijs worden binnengebracht.

Een overzicht van de formatieomvang van het docentenkorps leert dat 40 docenten een dienstverband van 0,7 tot 1,0 fte hebben, de overige 62 hebben een kleinere taakomvang. Het aantal docenten met ervaring en een achtergrond in het werkveld maakt ca. 60% uit van het docentencorps. Om wisselwerking en uitwisseling te bevorderen laat de opleiding ervaren vakdocenten samenwerken met 'werkvelddocenten', een aantal van de laatstgenoemde groep is CMD-alumnus.

De opleiding heeft drie gepromoveerde docent-onderzoekers (2,5fte); het aantal masteropgeleide docenten is 68 (44%), hetgeen in verhouding tot veel andere hbo-bacheloropleidingen aan de lage kant is.

Professionalisering

Nieuwe docenten krijgen een meerdaagse HvA-introductie cursus didactiek, vooral bedoeld om 'werkvelddocenten' zonder didactische bagage op dit punt bij te spijkeren. Een ervaren collega fungeert daarnaast als buddy om de nieuwkomer te begeleiden. Ook wonen docenten elkaars lessen bij, om hun didactisch repertoire uit te breiden. Ten tijde van de audit beschikken zo'n 65 docenten over een didactische aantekening.

De opleiding heeft een scholingskalender, die – zo blijkt ook tijdens het auditgesprek met de docenten – ruimschoots wordt benut. De scholingskalenders, die het panel voor de studie jaren 2017, 2018 en 2019 inzag, bevat een forse reeks symposia, conferenties, trainingen etc., voorzien van namen van deelnemende docenten. Per kwartaal organiseert de opleiding een studieochtend, waarin docenten elkaar over professionaliseringsactiviteiten informeren, de opgedane kennis met elkaar delen en het discours over vakgebieden en lesinhouden voeren. Het panel vindt dat de opleiding docentontwikkeling en professionalisering serieus neemt, en op een goede wijze voorziet in het op peil houden van de kennis en vaardigheden van haar docenten.

Uit de NSE 2018 blijkt dat studenten goed te spreken zijn over hun docenten. Zowel hun vakinhoudelijke (3,61) als hun didactische kwaliteiten (3,51) kunnen de goedkeuring van de studenten wegdragen. Studenten vertellen tijdens de audit dat hun docenten zeer benaderbaar zijn; een indruk die het panel bevestigd kreeg tijdens de door docenten en studenten verzorgde presentaties van curriculumonderdelen.

Opleidingsspecifieke voorzieningen

In haar OER heeft de opleiding een regeling opgenomen voor studenten met een functiebeperking. Hieruit blijkt dat de opleidingsmanager in overleg met de studentendecaan studenten met een beperking moet faciliteren zodat zij eenzelfde kans op studiesucces hebben. In het geval van toetsen en examinering kan dit bijvoorbeeld een aangepaste toetsvorm betekenen of een verlenging van de examentijd.

Het panel heeft tijdens de audit kennis kunnen nemen van de faciliteiten waarover de opleiding beschikt. Centraal binnen de opleiding is de Medialounge ingericht, een community ruimte, waar studenten zelfstandig of in teams aan opdrachten werken. De CMD-docentenkamer is tegenover deze Medialounge gevestigd, hetgeen de benaderbaarheid van docenten bevordert. Naast een audiostudio, beschikt de opleiding over een UX-Lab en VR-Labs, waarin een aantal state-of-the-art werkstations is opgenomen. Ook heeft de opleiding de beschikking over een Makers Lab, speciaal voor studenten die willen experimenteren met meer traditionele materialen als hout, kunststof, metaal en textiel. Dit Lab heeft 3D-printers, een PCB-freesmachine, lasersnijders, een schuimsnijder en een snijplotter om bijv. printplaatjes of wearables te maken. De lijst met apparatuur waarover de opleiding beschikt en die het panel ter inzage kreeg, vindt het panel ruimschoots toereikend voor een CMD-opleiding.

De studenten – zo blijkt niet alleen tijdens de audit, maar wordt ook ondersteund door de NSE 2018 – zijn te spreken over de fysieke leeromgeving en de faciliteiten die de opleiding hun biedt.

Zowel de digitale leeromgeving (3,48) – waarin o.m. alle informatie over de studie overzichtelijk is gerangschikt – als de ICT-faciliteiten (3,37) worden gewaardeerd; uit de NSE blijkt dat de beschikbaarheid van het aantal werkplekken aandacht behoeft, iets waarvoor de opleiding met de renovatie van de Medialounge al aandacht heeft gehad, waardoor dit geluid van studenten tijdens de audit niet meer gehoord werd.

Het panel vindt dat de opleiding haar specifieke voorzieningen ten behoeve van het CMD-onderwijs adequaat heeft ingericht; de ruimtelijke omgeving is daadwerkelijk uitnodigend voor studenten en representeert een dynamiek, passend bij een CMD-opleiding.

Weging en Oordeel

Het curriculum kent met een funderings-, profilerings- en afstudeerfase een heldere opbouw en een goede samenhang. Er is veel ruimte voor studenten voor eigen invulling en ontplooiing. Inhoudelijk is het programma dekkend voor de beoogde leerresultaten. De wisselwerking tussen programma en werkveld is aanzienlijk en betekenisvol vormgegeven, de ingezette projecten zijn praktijkrelevant en actueel. Ook de gebruikte literatuur is van niveau en relevant. Onderzoek krijgt geheel in overeenstemming met wat de beoogde leerresultaten veronderstellen en in lijn met de opleidingsvisie op ontwerpen vorm; de relatie met de lectoraten kan de opleiding meer strategisch insteken en ook kan de opleiding haar studenten nadrukkelijker sturen bij het opdoen van internationale ervaring, waartoe binnen de faculteit ruimschoots mogelijkheden bestaan. De studiebegeleiding geeft de opleiding op uitstekende wijze vorm.

Het docententeam is zorgvuldig samengesteld: er is een goede balans tussen werkvelddocenten en vakdocenten; tezamen dekken zij alle voor de opleiding benodigde expertise af. Ook de aanwezige werkervaring is breed, relevant en – bij een substantieel aantal – nog zeer actueel. Professionalisering behoort tot de cultuur van de opleiding. Studenten vinden hun docenten zeer benaderbaar en zijn op alle aspecten – ook de didactische – zeer te spreken over de kwaliteit van hun docenten.

De opleiding heeft aandacht voor studenten met een functiebeperking. De opleidingsspecifieke voorzieningen zijn up-to-date en zonder meer passend voor een CMD-opleiding. De centrale Medialounge bevordert de dynamiek en de community-vorming.

Met name de fraaie opbouw en cohesie in het programma, de mogelijkheden tot eigen invulling en profilering door studenten, het bovengemiddeld stevige docentencorps en de goed geoutilleerde fysieke leeromgeving van de opleiding, brengen het panel op Standaard 2 tot het oordeel **'goed'**.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

De Hogeschool van Amsterdam heeft toetsbeleid geformuleerd op instellingsniveau. De CMD-opleiding heeft in het verlengde hiervan een toetsplan en een toetsprogramma (overzicht van alle toetsen met toetsvormen) uitgewerkt. In het toetsplan redeneert de opleiding vanuit haar visie op ontwerpen, het CMD-opleidings- en beroepsprofiel, haar visie op leren en onderwijs naar haar visie op toetsing.

Validiteit, betrouwbaarheid en transparantie zijn daarbij basaal, de CMD-competentieset uitgangspunt. De nadruk ligt op formatieve toetsing, waarbij feedback en feedforward stelselmatig worden gegeven, zodat studenten weten hoe ze ervoor staan. Summatieve toetsing vindt plaats aan het einde van iedere onderwijseenheid. Vervolgens heeft de opleiding in haar toetsplan de opbouw in de toetsing per fase beschreven, de toetsvormen – te categoriseren als schriftelijke toetsen, product assessments en competentieassessments – en de informatie die studenten over de toetsing ontvangen. Ook de wijze waarop toetsen ontwikkeld, afgenomen en geëvalueerd worden, als onderdeel van de toetscyclus, staat in het toetsplan beschreven.

De opleiding beoogt door een meer holistische beoordelingssystematiek – geen ‘vinklijstjes’, amper toetsmatrijzen, maar integraal beoordelen van prestaties – studenten uit te dagen om vaker ‘buiten de lijntjes te kleuren’. Iets wat ook blijkt uit een in opdracht van de opleiding uitgevoerd werkveldonderzoek (ResearchNed) en wat het panel zeer toejuicht.

Omdat het beoordelen van projecten niet eenvoudig is, heeft de opleiding een uniform beoordelingsformulier met toelichting ontworpen, waarmee zij alle projecten – inclusief het afstudeerproject – binnen de opleiding wil gaan beoordelen; een goede ontwikkeling, zeker voor een CMD-opleiding, zo vindt het panel. Bovendien sluit dit goed aan op de tijdens de audit gemaakte opmerking van de afstudeercoördinator, namelijk dat de projecten in de opleiding steeds meer voorbereiden op het eindwerk in jaar 4.

Het panel vindt het toetsplan helder, goed aansluiten op het HvA-toetsbeleid en in zijn uitwerking (toetsprogramma) passend voor een hbo-bachelor CMD. De variatie in toetsvormen is prima.

De studenten tonen zich tijdens de audit lovend over de wijze waarop de opleiding toetst en beoordeelt: zij weten waarop zij beoordeeld worden en summatieve toetsen vinden zij goed aansluiten op alle formatieve feedback van hun docenten. Het thema Toetsing in de NSE 2018 krijgt een overall score van 3,59, waarbij studenten met name de aansluiting van de toetsen bij de inhoud van het onderwijs zeggen te waarderen (3,65) en ook de vaardigheidstoetsing bovengemiddeld appreciëren (3,62).

Afstuderen

De eindcompetenties toetst de opleiding aan de hand van de lange stage (multidisciplinair samenwerken) en het afstudeerproject (de andere acht competenties). De afgestudeerde is dan op het niveau van de ‘junior digitale interactieve ontwerper’, oftewel een competente professional; dat wil zeggen dat hij zelfstandig kan opereren in alledaagse digitale ontwerpsituaties en als co-creator met senior-designers complexere designvraagstukken aankan.

Het lopende studiejaar werkt de opleiding met een vernieuwde beoordelingssystematiek voor het afstudeerproject. Hierin wordt het ontwerpproces gevolgd en leveren de studenten een dossier op met de volgende producten: (i) een prototype, (ii) een productbiografie, (iii) een design rationale en (iv) een reflectie. Ter afronding van het afstuderen, geeft de student een eindpresentatie. Het panel vindt dit een fraaie opzet, waarmee het eindniveau goed kan worden beoordeeld.

Bij de begeleiding en de beoordeling in de afstudeerfase zijn drie docenten betrokken. De afstudeerbegeleider is tevens eerste lezer en focust op proces en inhoud. Een tweede lezer beoordeelt op een drietal belangrijke momenten in het proces mee: (i) bij aanlevering van de designbrief (ca. 3 weken na de start), waarin de student het probleem, de context, de design challenge (hoofdvraag), een globale planning en een eerste visie op het product schriftelijk presenteert; (ii) bij de 'feedback frenzy', waarbij studenten concepten/ontwerpen aan elkaar en hun begeleiders presenteren en hierop feedback krijgen en (iii) de groenlicht presentatie, waarbij de student een maand voor definitieve oplevering van het werk, de opbrengst tot dan toe presenteert en van zowel de eerste als tweede lezer formatieve feedback ontvangt. Met een stoplichtaanduiding (groen-oranje-rood) krijgt de student te horen hoe groot de begeleiders de kans achten dat hij het project binnen de gestelde termijn met een voldoende kan afronden. Bij het oordeel 'rood' moet hij het project herkansen of een geheel nieuw project starten.

De derde lezer/beoordelaar brengt de opleiding pas in stelling bij de eindbeoordeling, zodat deze volledig objectief naar het project en de opgeleverde producten kan kijken. Na de presentatie wordt het eindoordeel tussen de eerste en derde beoordelaar bepaald. Het panel vindt het beoordelingstraject bij het afstuderen zorgvuldig vormgegeven.

Een student die na herkansing geen voldoende heeft, moet het afstudeertraject met een nieuw project en andere begeleiding opnieuw uitvoeren. Uit een door de opleiding opgesteld document met slagingspercentages blijkt dat ca. 15 tot 20% van de studenten hun eindproject moet herkansen. Dat is relatief fors, maar toont volgens het panel tevens dat de opleiding eisen stelt aan de geleverde kwaliteit. Auditgesprekken, noch de NSE-scores, geven enige aanleiding te veronderstellen dat de eindfase onvoldoende aansluit op het voorafgaande onderwijs.

Borging toetskwaliteit

Binnen de opleiding stemmen docenten/examinatoren veelvuldig af over inhoud (validiteit) en toetsvorm. De toetscommissie checkt steekproefsgewijs toetsen en overlegt met examinatoren. De borgingsagenda van de examencommissie laat zien dat zij stelselmatig de kwaliteit van de toetsing bewaakt. In het toetsplan is de taak- en rolverdeling van allen die bij de toetsing betrokken zijn, vastgelegd. Ook is er sprake van uitwisseling tussen examinatoren van andere CMD-opleidingen over (de borging van) het eindniveau en het afstuderen. Binnen de faculteit nemen leden van examencommissies bij toerbeurt ook deel aan andere examencommissies om de blik te verbreden en ervaringen uit te wisselen. Een goed idee, aldus het panel.

Het panel stond – o.a. met leden van de examencommissie – tijdens de audit stil bij zijn constatering dat niet alle beoordelingsformulieren bij de eindwerken die het zag, voor externe ogen volledig navolgbare beoordelingen bevatten. Soms lijken holistisch bepaalde oordelen terug-geredeneerd te worden naar de meer analytische beoordelingscriteria, iets wat – zo bleek ook tijdens de audit – door de opleiding wordt erkend en waarin bij het herontwerp van het beoordelingsformulier (met juist meer ruimte voor de holistische benadering, passend bij een designopleiding) zal worden voorzien. In de beoordeling van eindwerken door de examinatoren zag het panel ook andere onvolkomenheden, die behoren tot de categorie 'toets-hygiëne': ontbrekende namen en/of handtekeningen van examinatoren en ontbrekende motiveringen voor afgegeven oordelen, die overigens – en dat is belangrijker – wel klopten met het beeld van de auditoren. Het panel vindt dat de opleiding haar examinatoren hierop in het afstudeerproces meer kan sturen.

Tijdens de audit sprak het panel in een 'kringgesprek' met verschillende gremia die zich binnen de opleiding bezighouden met de kwaliteit, waaronder ook leden van de examencommissie en toetscommissie.

Een vertegenwoordiging van de toetscommissie hield tijdens de audit een presentatie over de wijze waarop de opleiding gezamenlijk leervermogen ontwikkelt op het gebied van toetskwaliteit; het panel was onder de indruk van de stevigheid waarmee de toetscommissie het kwaliteitsbewustzijn voor het toetsen en beoordelen binnen de gehele CMD-community stimuleert.

Op basis van deze presentatie, het gesprek erover, het jaarverslag van de examencommissie en de verdere informatie uit de documentatie, concludeert het panel dat de examencommissie, inclusief de toetscommissie, van de CMD-opleiding naar de geest van de WHW handelt, gezagsvol opereert en juist ook daardoor stevig in positie is.

Weging en Oordeel

De opleiding heeft een 'toetsgebouw' ontworpen dat voorziet in valide, betrouwbare en – voor studenten – transparante toetsen. Het toetsplan is helder, sluit goed aan op het centrale toetsbeleid en is uitgewerkt in een toetsprogramma met passende toetsvormen. Er is sprake van een verschuiving naar meer formatief toetsen en holistisch beoordelen, hetgeen prima past bij een ontwerpopleiding.

Het beoordelingstraject voor het afstuderen (stage en afstudeerdossier) heeft de opleiding zorgvuldig vormgegeven, zodat zij hiermee daadwerkelijk de realisatie van alle beoogde leerresultaten kan vaststellen.

De examencommissie hanteert een borgingsagenda die ertoe doet en kalibreert met andere examencommissies binnen de faculteit; de toetscommissie handelt in hoge mate proactief en stimuleert het kwaliteitsbewustzijn ten aanzien van het toetsen en beoordelen onder de examinatoren. Studenten zijn lovend over de wijze waarop zij worden getoetst.

Hoewel het panel bij het screenen van beoordelingsformulieren op een aantal punten omissies aantrof en de hygiëne bij het invullen van beoordelingen transparanter moet en beter kan, komt het met name vanwege het goed doordachte toetsprogramma, de rolbewuste examencommissie en de proactief handelende toetscommissie in zijn afweging bij Standaard 3 tot het oordeel **'goed'**.

4.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Review afstudeerwerken

Het panel heeft uit de afstudeercohorten 2016-2017 en 2017-2018 een selectie van vijftien eindwerken geselecteerd en beoordeeld. In de selectie lag het zwaartepunt bij de afgestudeerden uit 2017-2018; het panel zag zowel dossiers volgens de 'oude' opzet met Eindrapport en Eindproduct, als dossiers die volgens het nieuwe afstuderen tot stand waren gebracht (Design Rationale, Product Biografie, Reflectie en Prototype – zie Standaard 3). De toegekende cijfers varieerden van 5,8 tot 9,0.

Het panel vond het opgeleverde eindwerk over de volle breedte van hbo-kwaliteit en bachelorniveau: toegepast, door onderzoek onderbouwde relevante ontwerpen en goede reflecties op het proces. In een enkel geval week het cijfer van het panel af van wat de examinatoren hadden toegekend, maar nergens raakte dit de cesuur. Voorts plaatsten de auditoren bij het eindwerk een aantal kritische kanttekeningen, c.q. aandachtspunten voor de opleiding.

Bij meerdere afstudeeropdrachten viel op dat er maar beperkt kritisch naar de vraag van de opdrachtgever werd gekeken en dat er relatief weinig 'tegenas' lijkt te worden gegeven. Dat vindt het panel sterker kunnen, want het riep soms twijfel op of de oplossing die een student had aangedragen wel praktisch en écht noodzakelijk is. De student lijkt graag een 'app', een prototype of een interactieve installatie te ontwerpen, zonder zich de vraag te stellen of dit wel de juiste oplossing voor het probleem van de klant is. Het panel miste in de meeste eindwerken deze '*reality check*'. Daarnaast constateerde het panel dat het 'vernauwen' van de opdracht, om de haalbaarheid te borgen nogal eens te laat leek te gebeuren. Een te grote opdracht leek hier en daar voor vermijdbare stress bij de student te zorgen.

Ook viel het panel op dat, hoewel (front-end) techniek een van de drie disciplines is die CMD uitdraagt, er maar zeer weinig beschreven/onderzocht wordt m.b.t. technische haalbaarheid, terwijl het hierop in de praktijk vaak spaak loopt. Het is nu vooral ontwerp en onderzoek dat de overhand heeft. Een technisch onderlegde student zal dan wellicht meer vrijheid moeten krijgen om in het technische spectrum de opdracht uit te werken. De mogelijkheid om meer te specialiseren, zoals ook door het werkveld wordt gesuggereerd, zal hierin bijdragen.

Tot slot viel op dat de term 'mobile first' design nergens terugkwam, terwijl dit momenteel in de industrie een belangrijk speerpunt is. In één geval waarbij er wel expliciet werd gekeken naar mobile patronen werd *en passant* vergeten dat er naast iOS ook nog Android apparaten op de markt zijn. Die laatste groep is bijna drie keer groter en bevat andere patronen. Dat dit niet onderkend werd, is in de praktijk ondenkbaar.

Werkveld

De opleiding heeft recent een onderzoek laten uitvoeren door ResearchNed om het oordeel van de alumni – inmiddels werkzaam in het bedrijfsleven – over de opleiding en haar afgestudeerden te achterhalen. In dit onderzoek, dat het panel heeft ingezien, tonen acht van de tien werkgevers zich tevreden tot zeer tevreden over de alumni, die doorgaans snel een baan vinden.

Zij vinden de afgestudeerden, zo blijkt ook tijdens het auditgesprek waaraan werkveldvertegenwoordigers deelnemen, zonder meer inzetbaar en praktisch-functioneel ingesteld. Hun brede, functionele basis aan vaardigheden in en kennis van ontwerpen komt regelmatig uit het onderzoek naar voren.

Sommige werkgevers/alumni geven aan meer ruimte voor verdieping, specialisatie te willen, omdat de afgestudeerden weliswaar echte hbo'ers, maar 'nergens bovengemiddeld goed in' zijn, hetgeen het panel op zichzelf verbaast omdat de studenten 'T-shaped' worden opgeleid. In ieder geval een aandachtspunt, zo vindt het panel.

Weging en Oordeel

Het panel vond alle eindwerken aan de maat, maar miste in veel van de *design rationales* de kritische blik, c.q. een '*reality check*' op de geboden oplossing voor het vraagstuk van de klant. Ook zag het relatief weinig onderzoek naar de technische haalbaarheid van geboden oplossingen en leek de inkadering van de opdracht nogal laat in het proces te gebeuren, waardoor de haalbaarheid ervan onder druk komt te staan. Werkveld en alumni zijn tevreden over het niveau van de afgestudeerden, maar sommigen vinden ook dat studenten zich meer zouden moeten kunnen specialiseren. De realisatie van de beoogde leerresultaten vindt het panel beantwoorden aan de criteria van basiskwaliteit, waarmee het Standaard 4 kwalificeert als '**voldoende**'.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Het panel heeft een CMD-opleiding aangetroffen die in haar feitelijke verschijningsvorm veel rijker is, dan de Zelfevaluatie tevoren deed vermoeden. In een iteratief onderzoekproces – de vanzelfsprekende habitat van de CMD'er – is het panel een dag lang ondergedompeld in een creatief auditprogramma met presentaties en kringgesprekken. Daardoor werd het in de Zelfevaluatie geschetste beeld van een CMD-community manifest: er wordt goed samengewerkt, er is onderling vertrouwen en ruimte voor autonomie; maar ook ontstond bij het panel het beeld van een opleiding die haar rijkdom meer moet etaleren.

Het panel heeft alle vertrouwen in wat de opleiding benoemt als 'The Next Step', waarbij een bredere, meer strategisch ingestoken Opleidingsadviesraad en het concreet vormgeven van en keuzes maken in het onderwerp 'internationalisering' aandacht mogen krijgen.

Met het oordeel 'voldoende' voor de Standaarden 1 en 4 en een 'goed' voor de Standaarden 2 en 3, beoordeelt het panel de opleiding volgens de beslisregels van de NVAO als '**voldoende**'.

Het panel adviseert de NVAO dan ook om de Bachelor Communication and Multimedia Design van de Hogeschool van Amsterdam te accrediteren voor een periode van zes (6) jaar.

6. AANBEVELINGEN

In aanvulling op hetgeen het panel al recommandeert in de rapportage, geeft het de opleiding nog de volgende overwegingen mee:

- Opleiding kan het regievraagstuk van mooie opdrachten en follow-ups daarin nader bekijken en inrichten, passend bij de faciliterende organisatie die de opleiding is.
- Besteed meer aandacht aan 'mobile first' design. Dit ziet het panel nu nergens terug, terwijl het werkveld zich al in de richting 'AI first' design ontwikkelt. In het licht van *voice interfacing* en slimmere computers heeft dit een grote impact op het werkgebied van de CMD'er. Overweeg op dit punt meer gastdocenten en wellicht zelfs gastbeoordelaars bij eindopdrachten te betrekken.
- Creëer meer mogelijkheden tot specialisatie bij de afstudeeropdracht; dit kan bevorderlijk zijn voor studenten die nét iets minder goed zijn in een van de 3 pijlers (design, ux en front-end) en beantwoordt aan de 'verdiepingsvraag' van het werkveld.
- Stuur bij het afstuderen meer op de haalbaarheid van de opdracht binnen de gegeven tijd en mogelijkheden; geef meer aandacht aan de kritische houding van de student bij de opdrachtverlening.
- Blijf het teamverband monitoren, gelet op de groei. De kracht van autonomie kan zich in dit verband tegen het team keren.
- De OC functioneert naar behoren; te overwegen valt om een student er voorzitter van te maken.

BIJLAGE I Scoretabel

Scoretabel paneloordelen Hogeschool van Amsterdam hbo-bacheloropleiding Communication and Multimedia Design voltijd	
Standaarden	Oordeel
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	V
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	G
Standaard 3 Toetsing	G
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	V
Algemeen eindoordeel	V

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma¹: Beperkte Opleidingsbeoordeling hbo-bacheloropleiding CMD – Hogeschool van Amsterdam

Datum: 8 februari 2019

Locatie: Amsterdam

Tijd	Activiteit	Wie	Waar
8.00 - 9.00	Voorbespreking door panel	Panelleden: 8 uur inloop, 8.15-9.00 voorbespreking panel Hosts: Renée de Rooij en Sophal Meas	Lokaal 02A06
9.00 - 9.15	Gesprek met CMD MT,	-opleidingsmanager -teammanager propedeuse A -teammanager propedeuse B -teammanager jaar 2 -teammanager jaar 3 en 4 -decaan FDMCI -onderwijskundige	Lokaal 02A06
9.20 - 9.40	Presentatie: <i>Wij zijn CMD Amsterdam!</i>	opleidingsmanager	Medialounge
9.40 - 10.10	Tentoonstelling studentenwerk → tussentijds werk, geen afstudeerwerk	Docent: Student: 1. jr 1 (Ontwerpgeschiedenis) 2. jr 3 (Design ethics) 3. jr 1 (Vormgeving) 4. (Blok Web) 5. jr 2 (Blok WEB) 6. jr 2 (Blok Beyond) 7. jr 1 (Vormgeving) 8. (Ontwerpgeschiedenis) 9. jr 1 (Content)	Medialounge
		10. zes studenten jr 3 (Emerging Technologies) 11. twee studenten jr 3 (Design Argumentation) 12. twee studenten (Project Visual) 13. twee studenten student jr 1 (HCI) 14. twee studenten, student jr 4 (minor Web, meesterproef)	
10.10 - 10.55	Community Kringgesprek - Waarom voel je je hier thuis? - Hoe ervaar je de community? - Wat betekent de community voor jou? - Wat betekent de community 'dus' voor CMD?	Docenten: -docent en toetscommissie -docent en SLC -docent en SBD -docent en Icons -hoofddocent -docent interactieontwerp -OWB -(docent en vz OC -MT lid en docent -docent en curriculumcommissie -docent en examencommissie Bureaus: -Label A - Q 42 -Creative director Studenten: Jaar 1 vertegenwoordiger Jaar 2: vertegenwoordiger Jaar 3: vvertegenwoordiger Jaar 4: vertegenwoordiger	Lokaal 02A08

¹ NB. In verband met de privacywetgeving zijn hier uitsluitend de functies/rollen van gesprekspartners opgenomen. De namen van de gesprekspartners zijn bij de secretaris van het auditpanel bekend.

		alumnus: (ZZP) alumnus: (Avocado Media)	
10.55 - 11.10	Koffiepauze	P	Lokaal 02A06
11.10 - 11.40	Onderwijs/vakmanschap Deel 1: Speeddaten, steeds 5 minuten met een docent en een student	Docenten: -docent (project Behavioural Design) met student jaar 3 -docent (minor User Experience Design) met student jaar 4 -docent (Frontend voor Designers) met student jaar 3. -afstudeercoördinator met student jaar 4 -docent, propedeuseproject met student jaar 2	Lokaal 02A08
11.40 - 12.10	Onderwijs/vakmanschap Deel 2: 30 minuten kringgesprek, het panel is aan zet	De deelnemers aan de speeddate sessie in deel 1, er sluiten twee alumni aan: - (Studio Ronduit) -(Label A)	Lokaal 02A08
12.10 - 13.00	Lunch	Panel in 02A06	
13.00 - 14.00	Samenwerking: Presentatie van 3 projecten waarin is	1. Project WEB/OBA - docent - projectmanager OBA	Lokaal 02A08
	samengewerkt met externen 3 x 10 minuten presentatie, steeds gevolgd door 10 minuten dialoog met panel	-student -student 2. Redesigning the Experience / project Noord/Zuidlijn -docent -beleidsadviseur vervoerregio Amsterdam -Onderzoeker Centrum Wiskunde en Informatica (CWI) / Vrije Universiteit (VU) - Student CMD - Student CMD 3. -twee docenten) -research lectoraat - onderzoeker aan de UvA / ASCA (Amsterdam School for Cultural Analysis) - lector Crossmedia, Hogeschool van Amsterdam	
14.00 - 14.45	Onderzoek Presentatie	-docent, PHD en curriculumcommissie) -hoofddocent -student jaar 3 -student jaar 3 -student jaar 4	Lokaal 02A08
14.45 - 15.00	Koffiepauze	Panel naar 02A06	Lokaal 02A06
15.00 - 16.00	Kringgesprek Kwaliteit Elke commissie vertelt over de trots en de zorg van haar werkzaamheden via een pitch van 5 minuten. Dan een gesprek.	-vz toetscommissie -lid toetscommissie -vz curriculumcommissie -lid curriculumcommissie -vz examencommissie -lid examencommissie -vz opleidingscommissie -student opleidingscommissie	Lokaal 02A08
16.00 - 16.30	Laatste gesprek panel	Pending issues	Lokaal 02A06
16.30 - 17.30	Bespreking panel	Panel	Lokaal 02A06
17.30	Terugkoppeling door panel	Iedereen	Medialounge

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende voltijd opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van september 2016. Daarin staan de standaarden vermeld waarop een auditpanel zich bij de uitgebreide opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding verstrekte documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de voltijdse en duale variant(en).

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Het Zelfevaluatierapport bevatte een studentenhoofdstuk waarin de ervaringen met en oordelen over de opleiding op grafisch-visuele wijzen waren verbeeld.

Afstemming deelpanels binnen het cluster

De opleidingen binnen het cluster werden grotendeels door hetzelfde panel beoordeeld.

De afstemming is allereerst geborgd door de in dit verantwoordingsformulier gepresenteerde overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Verdere kalibratie tussen de deelpanels vindt voorts plaats door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder wordt de afstemming tussen de panels geborgd door de ondersteuning van voor zoveel mogelijk dezelfde secretaris vanuit zowel Hobéon als NQA en door de inzet van getrainde voorzitters.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scores. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgenomen in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2016'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

- Zelfevaluatie-rapport opleiding
- Domeinspecifiek referentiekader en de leerresultaten van de opleiding
- Schematische programmaoverzichten.
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van
 - leerresultaten, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht / aanbevolen), betrokken docenten en studiepunten.
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel
 - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
- Overzichtslijst van alle eindwerken van de laatste twee jaar waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid).
- Jaarverslag examencommissie, verslagen opleidingscommissie en verslag kalibreersessie met andere hogeschool.
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.
- NSE-uitkomsten 2018
- Diverse door de opleiding gebruikte bronnen bij het opstellen van haar Zelfevaluatie.

De afstudeerdossiers met beoordelingen die het auditpanel heeft bestudeerd zijn bekend bij de secretaris van het auditpanel.

BIJLAGE IV Overzicht auditpanel

Naam visitatiegroep:	HBO-Bachelor Communication and Multimedia Design
----------------------	--

Samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemd cluster zijn ingezet.

Naam	Rol	Expertise					
		Vakinhoud	Internationaal	Onderwijs en toetsing	Werkveld	visitatie-/ audit	Studentzaken
Dhr. drs. W.G. (Willem) van Raaijen	Voorzitter			x		x	
Mw. M.C. Stikker	Lid	x	x	x	x	x	
Dhr. M. Kruijjer	Lid	x			x		
Dhr. drs. ing. G.N. Heinrichs	Lid	x	x	x	x	x	
Mw. D. Boersma (student-auditor)	Student-lid						x
H.R. (Rob) van der Made	Secretaris			x		x	

Korte functiebeschrijvingen (cv's) van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam	Korte functiebeschrijvingen
Dhr. drs. W.G. (Willem) van Raaijen	De heer Van Raaijen is partner bij Hobéon en veelvoudig betrokken geweest bij audits, waaronder accreditatieaudits.
Mw. M.C. Stikker	Mevrouw M.C. Stikker is directeur en medeoprichtster van Waag Society en voorzitter en medeoprichtster van PICNIC; oprichter/directie Virtueel Platform
Dhr. M. Kruijjer	De heer M. Kruijjer is Lead Developer - Fabrique [merken design & interactie]
Dhr. drs. ing. G.N. Heinrichs	De heer Heinrichs is docent aan de hbo-bacheloropleiding Communication & Multimedia Design bij Avans Hogeschool.
Mw. D. Boersma	Mevrouw Boersma volgt de hbo-bacheloropleiding Communication and Multimedia Design bij aan de Haagse Hogeschool.
H.R. (Rob) van der Made	De heer Van der Made is sinds september 2010 NVAO-erkend secretaris

Op 13 september 2018 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de bacheloropleiding CMD van de Hogeschool van Amsterdam, onder het nummer 007095.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl